

Grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg

Kompletterande ramverk, version 3.0

Dnr 2025/03572

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen.

Citera gärna rapporten men uppge alltid källa: Rapportens namn, år och E-hälsomyndigheten.

Publicerad: E-hälsomyndigheten, Juli, 2025.

Diarienummer: 2025/03572

Adress: Södra Långgatan 60, Kalmar

Sankt Eriksgatan 117, Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se

Telefon: [010-458 62 00](tel:010-458 62 00)

www.ehalsomyndigheten.se

Förord

I maj 2022 utsågs E-hälsomyndigheten, enligt beslut inom Ena, till ansvarig myndighet för grunddatadomän för nationella grunddata inom Hälsa, vård och omsorg.

Att vara ansvarig myndighet för grunddatadomän innebär att, i samverkan med berörda aktörer, etablera, anpassa, utveckla och förvalta arbetsformer, rutiner och organisation för grunddatadomänen. Ansvaret innebär också att utifrån det nationella ramverket¹ identifiera data som kan utses till nationella grunddata samt följa upp dessa genom hela livscykeln.

Ansvarig myndighet för grunddatadomänen äger och förvaltar dokumentet och uppdaterar det i samråd med aktörerna inom hälsa, vård och omsorg.

Beslut om det här dokumentet har fattats av avdelningschef Peter Alvinsson. Utredare Helena Nilsson har varit föredragande.

¹ Regeringen (2022) *Uppdrag att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte*

Innehåll

Förord.....	3
1 Inledning.....	5
1.1 Uppdraget.....	5
2 Kompletterande ramverk	6
2.1 Målgrupp.....	6
2.2 Omfattning och avgränsningar	7
2.3 Samordning och samarbete	7
2.4 Domänspecifika krav	7
2.5 Roller.....	9
2.6 Termer	11
3 Bilaga 1 - Sammanställning av krav på nationella grunddata.....	12

1 Inledning

Myndigheten för digital förvaltning (Digg) leder arbetet att tillsammans med andra myndigheter etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte Ena – Sveriges digitala infrastruktur.² En del av arbetet är att förvalta ramverk för nationella grunddata.

Syftet med ramverket för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen är att de grundläggande datamängderna (grunddata) inom offentlig sektor ska standardiseras och därmed möjliggöra säker och effektiv datadelning inom och mellan offentlig förvaltning.³ I ramverket beskrivs krav på nationella grunddata, processen för att ta fram nationella grunddata, regler för informationsarkitektur och en begreppsmodell.

En grunddatadomän är specifik för en sektor i Sverige. E-hälsomyndigheten har sedan maj 2022 uppdraget att vara ansvarig myndighet för grunddatadomän för hälsa, vård och omsorg.⁴ Målet för arbetet är att skapa en säker och effektiv tillgång till nationella grunddata inom hälsa, vård och omsorg.

E-hälsomyndigheten har också i uppdrag att leda och samordna utvecklingen av en nationell digital infrastruktur inom hälsa, vård och omsorg. Infrastrukturen består av olika komponenter och strukturer och regler för hur de ska användas där nationella grunddata är en komponent/struktur. Nationella grunddata är viktiga för att olika aktörer ska kunna utbyta data smidigt. I arbetet med grunddatadomänen ska nationella grunddata med tillhörande beskrivningar och utpekade datakällor beskrivas enhetligt. Det innebär att data kan återanvändas effektivt utan fördröjning.

1.1 Uppdraget

Att vara ansvarig myndighet för en grunddatadomän innebär att, i samarbete med berörda aktörer, etablera, anpassa, utveckla och förvalta arbetsformer, rutiner och organisation för domänen. Ansvaret innebär också att utifrån det

² Regeringen (2022) *Uppdrag att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte*

³ [Ramverk för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen](#), vers 3.0 (2024-2144)

⁴ Enligt beslut inom Ena:s samverkanstruktur, taktiskt samordningsforum 2022-05-06

nationella ramverket⁵ identifiera data som kan utses till nationella grunddata samt följa upp dessa genom hela livscykeln.

I uppdraget för grunddatadomänansvaret ingår att, vid behov, ta fram specifika krav för hälsa, vård och omsorg som komplettering till kraven i Ramverk för nationella grunddata⁶. Syftet med att datamängder utses till nationella grunddata är att åstadkomma samhällsnytta. Nyttan syftar till att det ska vara enklare att hitta data, få hjälp med att förstå, använda och dela nationella grunddata. För hälsa, vård och omsorg ska det ge bättre förutsättningar för en god vård och omsorg.^{7, 8}

I det kompletterande ramverket för hälsa, vård och omsorg beskrivs vad som omfattas av uppdraget och utredningsarbetet samt vilka avgränsningar som finns i uppdraget.

2 Kompletterande ramverk

Ansvarig myndighet för en grunddatadomän har i ett kompletterande ramverk rätt att utöka kraven för de datamängder som utses till nationella grunddata inom sin domän. I detta dokument beskrivs utökade krav inom hälsa, vård och omsorg.

2.1 Målgrupp

Målgrupper för det kompletterande ramverket är producenter och konsumenter av nationella grunddata inom hälsa, vård och omsorg.

Producenter av nationella grunddata ska förstå nyttan med att tillgängliggöra och förvalta data som utsetts som nationella grunddata. I det ingår att förstå vilket ansvar det innebär för den egna organisationen. Producenter är aktörer, myndigheter eller andra, som producerar data som flera aktörer har behov av. Exempelvis skulle den data som Läkemedelsverket producerar om läkemedel eventuellt kunna utses som nationella grunddata. Dessa data används och kombineras ihop med andra datamängder och vidareförädlas för att skapa olika tjänster.

⁵ Regeringen (2022) *Uppdrag att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte*

⁶ Myndigheten för digital förvaltning, Ramverk för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen Version 3.0

⁷ Förstudie grunddatadomän för hälsodata Dnr 2021/03564

⁸ God och nära vård, Vård i samverkan SOU 2019:29

Konsumenter av nationella grunddata ska förstå nyttan av dem, ansvarsfördelning och tillförlitlighet i informationen (riktighet, tillgänglighet med mera). Användare kan vara regioner, kommuner, myndigheter och andra aktörer. Exempelvis finns flera användare av den data som produceras om läkemedel av Läkemedelsverket och andra aktörer.

2.2 Omfattning och avgränsningar

Det kompletterande ramverket gäller inom hälsa, vård och omsorg. E-hälsomyndigheten, som ansvarig myndighet för grunddatadomänen, äger och förvaltar det.

2.3 Samordning och samarbete

Nationella rådet för interoperabilitet är etablerat sedan hösten 2024 och samordnas av E-hälsomyndigheten. Rådet består av deltagare från myndigheter, regioner och kommuner, privata vårdgivare, standardiseringsorganisationer, akademi, industri och professionsorganisationer.

Rådet för interoperabilitet och dess arbetsgrupper är en plattform för samarbete. Arbetet med att etablera nationella grunddata inom hälsa, vård och omsorg behöver plattformen för att samordna arbetet med nationella grunddata inom hälsa, vård och omsorg.

2.4 Domänspecifika krav

Hälsa, vård och omsorg hanterar till stor del sekretessbelagda data som inte kan delas utan stöd i lag. För att en datamängd ska kunna utses som nationella grunddata i grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg ska det vara rättsligt möjligt att dela dessa data. Delningen behöver inte vara i form av öppna data men parterna måste ha stöd av lagen för att dela data med varandra. I detta skede av arbetet handlar det om administrativa data av grundläggande karaktär.

Beskrivningen av grunddatadomän hälsa, vård och omsorg sker standardiserat genom en informationsarkitektur med informationsdomänmodeller.

2.4.1 Informationsdomäner

Informationsdomäner används för att beskriva mening och sammanhang för data i den mänskliga förståelsen. En informationsdomän visar hur data

hänger ihop och var i ekosystemet som data skapas. För att bland annat ge mening och sammanhang till hälso- och sjukvården och socialtjänstens kärnprocesser finns det behov av att ta fram informationsdomäner för hälsa, vård och omsorg.

En datamängd som utses som nationella grunddata ska finnas beskrivna i en eller flera informationsdomäner som finns öppet tillgängliga.

2.4.2 Standarder

Ansvarig myndighet för grunddatadomän ska säkra att det finns beskrivet vilka standarder som grunddatadomänen använder och var dessa finns att ta del av. Grundprincipen för val av standarder är att de ska vara nationellt eller internationellt vedertagna.

Varje datamängd som bedöms uppfylla kraven som nationella grunddata ska bedömas utifrån standarder på området för att säkra en hög grad av interoperabilitet.

Standarder finns för både tekniskt och semantiskt bruk. Vilken standard som är aktuell bedöms utifrån varje specifik datamängd och när den är tänkt att användas. På EU-nivå har ställning tagits för användning av HL7/FHIR och Snomed CT men hänsyn måste även tas till de standarder som redan används.

2.4.3 Nationella gemensamma specifikationer

En specifikation är en strukturerad beskrivning av krav och regler för informationsutbyte eller dokumentation, inom eller mellan informationssystem, som är tillräckligt detaljerade för att kunna tillämpas entydigt⁹. Det finns olika typer av specifikationer, flera specifikationstyper kan användas i beskrivningen av en och samma datamängd.

Specifikationer är en grundförutsättning för att en datamängd ska vara entydigt beskriven och tillgänglig för användare både mänskligt och maskinellt läsbart.

Alla nationella grunddata inom domänen Hälsa, vård och omsorg ska ha beskrivningar med status nationell gemensam e-hälsospecifikation (NGS).

⁹ E-hälsomyndigheten. Delrapport 2 i regeringsuppdraget S2019/01521/FS: Uppdrag att tillgängliggöra och förvalta gemensamma nationella specifikationer. Stockholm: E-hälsomyndigheten, 2020

2.5 Roller

Ansvar och befogenheter för olika roller framgår av överenskommelsen inom Ena¹⁰. I avsnittet nedan beskrivs rollerna utifrån de förutsättningar som är specifika för grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg.

Beskrivningarna kan till viss del skilja sig från den uppdelning som Myndigheten för digital förvaltning publicerat då det inte är möjligt att applicera dem fullt ut inom hälsa, vård och omsorg. E-hälsomyndigheten bedömer att de ansvar och befogenheter som beskrivs i tabellen nedan gäller för grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg och har då även inkluderat ansvar i förhållande till användarna.

E-hälsomyndigheten har, förutom sin roll som ansvarig för grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg, i sin instruktion i uppdrag att fastställa nationella och gemensamma specifikationer. Se Förordning (2013:1031) med instruktion för E-hälsomyndigheten

Om det behövs överenskommelser eller avtal för att reglera ansvar och befogenheter för producenter av nationella grunddata hanteras det av E-hälsomyndigheten.

Rollbeskrivning	
Roll	Ansvarig för grunddatadomän. Inom hälsa, vård och omsorg är E-hälsomyndigheten utpekad att inneha rollen.
Beskrivning och ansvar	Myndigheten ansvarar för utveckling och förvaltning av tilldelad grunddatadomän och ska förhålla sig till den övergripande styrningen inom Ena. Det innebär att: – samverka med andra grunddatadomäner – ansvara för styrning och samordning inom tilldelad grunddatadomän
Ansvar	– utveckla och förvalta styrdokument inom grunddatadomänen samt följa upp att de efterlevs – främja användning av grunddatadomänens nationella grunddata

¹⁰Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, Rollbeskrivningar inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte, version 0.2, 2021

	– leda samverkan med relevanta aktörer inom och utom grunddatadomänen – kommunicera, informera och ge svar på frågor kopplade till grunddatadomänen – tillgängliggöra grafiska modeller, beskrivningar, specifikationer och övriga artefakter – peka på var nationella grunddata finns inom domänen.
Befogenhet	– besluta om utveckling och förvaltning för grunddatadomänen och det kompletterande ramverket – besluta om organisation och samverkan inom grunddatadomän – styra, leda och vara sammankallande för arbetet inom grunddatadomänen – tillgängliggöra och besluta om specifikationer och andra relevanta modeller (enligt uppdrag i instruktionen).

Rollbeskrivning	
Roll	Producent av nationella grunddata
Beskrivning	Producent är en myndighet eller annan offentlig aktör som producerar och tillhandahåller nationella grunddata.
Ansvar	– delta i utveckling och förvaltning av grunddatadomänen – samverka med relevanta aktörer inom och utanför grunddatadomänen – följa ramverk för nationella grunddata samt det kompletterande ramverket inom hälsa, vård och omsorg – tillhandahålla beskrivningar och specifikationer över de nationella grunddata som förvaltas av producenten – kommunicera, informera och ge svar på frågor om tillgängliggjorda nationella grunddata – främja nyttjandet och användningen av nationella grunddata.

När data utses som nationella grunddata sker ingen förändring i ägarskapet av dessa data, det ligger kvar hos producenten. Producenten styrs fortfarande av sin ordinarie organisation och dess beslutade förvaltningsmodeller. Däremot tillkommer krav på att samarbeta med grunddatadomänansvarig.

2.6 Termer

Nedan listas de definitioner och förklaringar till ord och termer som förekommer i arbetet med grunddatadomänen.

Term	Definition/förklaring	Källa
grunddataproducent	offentlig aktör som producerar grunddata som kan ingå i en grunddatadomän	Ramverk för nationella grunddata
data	representation av fakta, idéer eller liknande i en form lämpad för överföring, tolkning eller bearbetning av människor eller av automatiska hjälpmedel	Rikstermbanken https://www.rikstermbanken.se/termposter/3539/data
informationsdomän	är en gruppering av informationsmodeller i syfte att skapa översikt och struktur	E-hälsomyndigheten
nationella grunddata	utpekade data inom offentlig förvaltning som flera aktörer har behov av, som ger samhällsnytta och som genom överenskommelse bedömts följa Ramverk för nationella grunddata. Anm.: Nationella grunddata förtecknas och beskrivs på både aggregerad och detaljerad nivå, ofta centralt. Nationella grunddata kan vara både öppna data och särskilt värdefulla datamängder, men behöver inte vara varken det ena eller det andra. Termen "grunddata" används på många olika sätt och ibland även som kortform för "nationella grunddata", men det är olämpligt och bör undvikas.	E-hälsomyndigheten
användare/ konsument	en enskild användare, i form av en fysisk person från eller tekniskt system som tillhör eller etableras av en användarorganisation, som utnyttjar en lösning	Rikstermbanken https://www.rikstermbanken.se/termposter/2933/anv%C3%A4ndare

3 Bilaga 1 - Sammanställning av krav på nationella grunddata

Inom hälsa, vård och omsorg finns följande krav på nationella grunddata:

nr	Krav, Nationella grunddata ska:	Krav hämtat från
1.1	Produceras av offentliga aktörer	Egenskap, Ramverk för nationella grunddata
1.2	Används av fler konsumenter	Egenskap, Ramverk för nationella grunddata
1.3	Är viktiga i samhället	Egenskap, Ramverk för nationella grunddata
1.4	Ge samhällsnytta	Princip, Ramverk för nationella grunddata
1.5	Nyttjas effektivt och enkelt	Princip, Ramverk för nationella grunddata
1.6	Stödja "en uppgift en gång"	Princip, Ramverk för nationella grunddata
1.7	Standardiserade	Princip, Ramverk för nationella grunddata
1.8	Vara interoperabla	Princip, Ramverk för nationella grunddata
1.9	Ha tillgängliggjorda beskrivningar	Princip, Ramverk för nationella grunddata
1.10	Behandlas på ett säkert sätt	Princip, Ramverk för nationella grunddata
2.1	Vara rättsligt möjligt att dela data	Kompletterande ramverk
2.2	Beakta informationsdomäner	Kompletterande ramverk
2.3	Redovisa standarder	Kompletterande ramverk
2.4	Nationell gemensam specifikation	Kompletterande ramverk